

комунікативні задачі;

□ моделювати уроки різних типів з вивчення епічного твору, проводити їх під час проходження навчально-залікової практики, коригувати хід їх проведення відповідно до змін у навчальній ситуації, робити їх аналіз, виділяти недоліки та позитивні сторони;

□ стати активним учасником дидактичних, рольових ігор, брати участь у вирішенні педагогічних задач та ситуацій, завдань пошуково-дослідницького характеру, бути готовим розв'язувати навчально-творчі завдання;

□ проводити цілісний шкільний аналіз прозових творів.

Таким чином, кожен з окреслених етапів реалізації методики навчання шкільного аналізу епічних творів – це умовно завершений відрізок набуття студентами теоретичних знань і формування відповідних умінь і навичок, що має специфічну мету і завдання. Їх об'єднує спільна дидактична мета – максимальне наближення студента-філолога до майбутньої професії вчителя літератури.

Література

1. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 432 с.

2. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. К.: Міленіум, 2002. 320с.

УДК: 378.018.8:373.3.011.3-051:37.017.4

Грітченко Т. Я.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фахових методик

та інноваційних технологій у початковій школі

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини gtya212@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

Перебудова системи вищої освіти передбачає виведення її на світовий рівень, а тому стосується багатьох проблем, серед яких чільне місце належить професійній підготовці висококваліфікованих педагогічних кадрів, зокрема майбутніх учителів початкової школи.

У сучасній теорії і практиці досить багато досліджень присвячено організації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Різноманітні особливості такої підготовки досліджували Н. Бібік, О. Біда,

В. Бондар, О. Комар, С. Мартиненко, М. Марусинець, О. Матвієнко, І. Пальшкова, С. Паршук, Д. Пащенко, Л. Петриченко, О. Пехота, О. Пометун, Р. Пріма, В. Радул, С. Скворцова, А. Хоменко, Л. Хомич, І. Шапошнікова та ін.

В останні роки у науковій літературі з'явилося чимало досліджень,

присвячених проблемі формування професійної готовності майбутнього вчителя до виховання школярів. Однак аналіз наукових досліджень у галузі підготовки майбутніх учителів до громадянського виховання дозволяє зробити висновок про те, що практично відсутня інформація про професійну готовність майбутніх учителів до громадянського виховання окремих вікових груп школярів, зокрема учнів сільських шкіл.

Вважається, що професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи до громадянського виховання учнів у сільській школі, має свою специфіку і вимагає особливої діяльності, тому в системі знань, необхідних для здійснення громадянського виховання на селі, майбутньому вчителю необхідні спеціальні знання, тобто знання особливостей сільського соціуму.

Видатний педагог В. Сухомлинський, який доклав чимало зусиль для того, щоб підняти звичайну сільську школу до рівня кращих навчальних закладів України, зазначав, що завдання школи і батьків – дати кожній дитині щастя [3]. Державна національна програма «Освіта» закликає до створення в країні умов для задоволення освітніх і виховних потреб [1]. Це стосується не лише міських, а й сільських шкіл.

Школа у сільській місцевості традиційно вважалася духовним осередком, центром культури села. Сільський учитель у сучасному селі залишається авторитетною особою і для дорослих. Праця вчителя в місті значною мірою відрізняється від праці сільського вчителя. В. Сластьонін об'єднує безліч факторів, що визначають специфіку праці і діяльності вчителя сільської школи у дві групи: постійні і тимчасові. Перша група чинників зумовлена сільськогосподарською працею, природним оточенням, а друга – деяким відставанням соціально-економічного розвитку села порівняно з містом [2].

Виховна система сільської школи так само має певні особливості, пов'язані головним чином з її місцезнаходженням, віддаленістю від культурних центрів, специфікою навчально-виховного процесу, чисельністю і складом педагогів, учнів, наявністю навчально-методичної бази.

Нині сучасна сільська школа стикається з низкою проблем при вирішенні освітніх завдань: низький рівень якості життя на селі; відсутність належного фінансування сільських шкіл; нестача підручників, наочних посібників, спортивного обладнання та сучасних інформаційних засобів навчання; низький рівень інформатизації навчально-виховного процесу сільської школи тощо.

Дослідники стверджують, що нині саме освіта зможе допомогти селу вийти з кризи. Лише освічені люди здатні здійснити модернізацію виробничої і соціальної сфери села. Школа на селі – найчастіше єдиний соціальний інститут, який володіє високим рівнем концентрації інтелекту, який має організований та згуртований колектив інтелектуалів.

Аналіз сучасної ситуації, що склалася у сільському соціумі, дозволяє стверджувати, що практикою затребуваний учитель-професіонал, що володіє професійною готовністю до формування життєздатної особистості, громадянина, що ґрунтується на традиційних цінностях, тісно пов'язаних із

життям села, із сільськогосподарською працею.

Готовність до педагогічної діяльності розглядається вченими як інтегративна професійна якість вчителя, що забезпечує перехід із системи підготовки у ЗВО у систему професійної діяльності. Розглядаючи проблему готовності як педагогічного явища, можна стверджувати, що вона є початковою і вирішальною умовою швидкого входження молодого вчителя у реальний навчально-виховний процес, його подальшого професійно-педагогічного зростання.

Професійну готовність майбутнього вчителя до громадянського виховання молодших школярів ми розглядаємо як інтегративну якість особистості, яка характеризується активністю і потребою у формуванні громадянськості молодших школярів як соціально-моральної цінності, знанням сутності та змісту громадянського виховання, уміннями, що забезпечують ефективність реалізації цього процесу. Системне вивчення окремих сторін досліджуваного виду професійної діяльності дозволило нам виокремити такі її компоненти: мотиваційно-ціннісний, змістовий і процесуальний.

Мотиваційно-ціннісний компонент полягає у тому, що майбутній вчитель відчуває потребу в громадянському вихованні молодших школярів у сільській школі, ставить цілі та досягає їх у професійній діяльності, що забезпечує формування громадянськості молодших школярів, приймає цю діяльність як пріоритетну цінність. Сам займає активну громадянську позицію.

Змістовий компонент професійної готовності до громадянського виховання сільських молодших школярів характеризується системою загальнокультурних, психолого-педагогічних, спеціальних (знання специфічних умов роботи з громадянського виховання у сільській школі), методичних (знання засобів, форм, методів впливу на учнів) знань, інтегруючих специфіку сільського соціуму.

Процесуальний компонент. Головним елементом формування професійної готовності майбутнього вчителя до громадянського виховання молодших школярів є його діяльнісна сторона, тому готовність до вирішення завдань із громадянського виховання передбачає оволодіння майбутніми вчителями певними вміннями. Основними складниками цього компонента готовності майбутніх вчителів до громадянського виховання є діагностичні, проєктивні, комунікативні вміння. Майбутні вчителі повинні раціонально обґрунтувати, визначати, застосувати найефективніші способи вирішення завдань із громадянського виховання сільських молодших школярів. Майбутній педагог критично оцінює свої знання, вміння і навички з цього виду діяльності, систематично поповнює їх і творчо застосовує у своїй педагогічній діяльності.

Зазначені компоненти є взаємодіючими просторами, що знаходяться в ієрархічних відносинах. Визначальним, на нашу думку, є мотиваційно-ціннісний компонент, який на всіх рівнях професійної готовності проявляється в усіх її складниках. Одночасно на кожному рівні присутні окремі сторони і змістовного і процесуального компонентів професійної готовності до громадянського виховання молодших школярів. Чим вище її рівень, тим багатше і різноманітніше прояв кожного компонента у структурі особистості та

діяльності майбутнього вчителя, тим насиченішою особистісними смислами є цілісна педагогічна діяльність, тим вище професіоналізм педагога.

Отже, рівень готовності майбутніх учителів початкової школи до громадянського виховання сільських молодших школярів залежить від рівня розвитку компонентів цього процесу.

Література

1. Державна національна програма «Освіта» / Україна ХХІ століття /. К. : Райдуга, 1994. 61 с.
 2. Слостєнин В. А. Професіональна підготовка учителя в системі вищого педагогічного образования. М. : МГПІ. 1995. 180 с.
 3. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. К. : Рад. шк., 1970. 288 с.
- УДК159.98

Гуралечко О. П.

магістрантка кафедри практичної психології

ТНПУ ім. Володимира Гнатюка

trachuk_t@meta.ua

Науковий курівник: Чорна І. М.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології

ТНПУ ім. В. Гнатюка

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Кардинальні соціально-економічні зміни, що відбулися протягом останнього часу в суспільстві, зумовили потребу перегляду підходів до вирішення багатьох психолого-педагогічних проблем загальноосвітньої школи та сім'ї, зокрема підготовки старшокласників до професійного самовизначення. Успішне розв'язання цього завдання значною мірою залежить від ефективності профорієнтаційної роботи психологів, педагогів із школярами.

Професійна орієнтація – це планомірна, науково обґрунтована система заходів, спрямованих на забезпечення допомоги особистості в активному, свідомому, професійному самовизначенні та трудовому становленні з врахуванням інтересів, здібностей, психофізіологічних можливостей, індивідуальних особливостей особистості та кон'юнктури ринку праці для повноцінної самореалізації в професійній діяльності [5].

Загальні тенденції демократизації та гуманізації системи загальної середньої освіти зумовлюють необхідність модернізації існуючих і пошуку нових, таких, що ґрунтуються на засадах особистісно орієнтованої моделі, підходів до психолого-педагогічного забезпечення процесу усвідомленого вибору молодого людиною майбутньої професії. Аналіз наявних психолого-педагогічних досліджень дає змогу констатувати потребу розв'язання проблеми професійного самовизначення старшокласників саме у контексті проблеми їх особистісного самовизначення.

Професійні інтереси досліджували К. А. Абульханова-Славська,